

ІСТОРИЯ СТИЛІВ В МИСТЕЦТВІ
Викладач – канд. мист. ШВЕЦЬ Н. О.
3 курс
МУЗИЧНА РЕЖИСУРА

**Мистецтво доби просвітництва. Художні тенденції та стильові течії
французького неокласицизму**

1. Ідеали і теоретична база руху французького просвітництва: матеріалізм, атеїзм, раціоналізм, критицизм, прагматизм, оптимізм.
2. Сенсуалізм в естетиці просвітництва, поняття смаку.
3. Неокласицизм як прагнення до “очищення” форм після рококо. “Геометрична” течія французького Неокласицизму в архітектурі (*Е.-Л. Булле, К.-Н. Леду*).
4. Початок історизму в мистецтві. Роль образотворчого мистецтва в добу просвітництва.
5. Сентименталізм французького просвітництва як передромантизм. Веймарський класицизм.

Питання для самоперевірки:

- Дайте характеристику просвітницької естетики.
- У яких європейських країнах класицизм був панівним напрямком у XVIII – на початку XIX століття?
- Назвіть головних представників французької художньої школи доби Просвітництва.

Для самостійної роботи.

Сентименталізм як тенденція мислення в образотворчому мистецтві просвітництва.

1. Естетичні засади сентименталізму.
2. Ідеали сентименталізму в живопису *Ж.-Б. Грьюза*.

Література:

- Литературные манифесты западноевропейских классицистов. М., 1980.
Европейская живопись XIII – XX веков. Энциклопедический словарь. М., 1999.
Иванов И. И. Французский классицизм. М., 1901.
Ильина Т. В. История искусств. Западноевропейское искусство. 2-е изд., перераб. и доп. М., 1993.
Купреянова Е. К вопросу о классицизме // XVIII век. Сб.4. М.-Л., 1959.
Курбатов В. Классицизм и Ампири. СПб., 1912.
Курбатов В. Петербург. СПб., 1913.

Пилявский В. И. История русской архитектуры: Учебник для вузов /
В. И. Пилявский, А. А. Тиц, Ю. С. Ушаков. Л., 1984.

Епоха романтизму в західноєвропейському мистецтві. Концепції мистецтва романтики.

1. Романтика і романтичне світовідчуження. Зміст понять: романтика і романтизм; спектр романтичних явищ в мистецтві: “романтичний класицизм” (романтики класицизму – *А. Мантенья, Н. Пуссен, К. Лоррен, Дж.-Б. Піранезі, П. Гонзага*, апологет академічного класицизму *Ж.-Д. Енгр*, і ін.) і “класицизуючий романтизм”.

2. Естетика західноєвропейського романтизму: йенські романтики; дрезденські романтики (*К. Д. Фрідріх, К. Блехен, І. Даль, А. Графф, К. Карус, Г. Кюгельхен, Е. Ф. Ом, Ф. О. Рунге, К. Пешель, К. Фабер, А. Хайнріх та ін.*).

3. Романтична концепція художньої творчості, романтичний тип універсальної особистості, романтичні теорії мистецтва. Романтичні тенденції в західноєвропейському мистецтві XIX – поч. XX ст.: живопис прерафаелітів, назарейців, барбізонців.

4. Оновлення жанрової системи в музиці доби романтизму (романтична інтерпретація жанрових моделей: опера, симфонія, інструментальний концерт, фортепіанна мініатюра).

5. Романтизм як націоналізм в мистецтві. Інтернаціональний характер “національного романтизму”.

6. Поняття історизму. Історизм в мистецтві: естетика романтизму в архітектурі; історизм художнього мислення і неостилі; неоготика (“Готичне Відродження” в Англії; “Кафедральний стиль” – неоготика у Франції, “трубадур-стиль”), Бідермайер (Німеччина і Австрія), мавританський стиль (“стиль мореск”), неоренесанс (1860-1880-е рр.), необароко (1860-1890-е рр.), неорококо.

7. Типи музичного мислення композиторів доби романтизму.

8. Риси музичного мислення та закономірності їх втілення в індивідуальних стилях композиторів-романтиків: апробація термінологічної системи Б. Яворського в контексті явища музичного стилю (масштабність, монументальність, перспективність, пристрасність, емоційність, хвиля дихання, темпераментність, колористичність, зображальність, мініатюризм, стилізм та ін.).

Питання для самоперевірки:

– В чому полягає відмінність понять романтика і романтизм? Назвіть особливості романтичної свідомості.

– Як англійське мистецтво вплинуло на формування романтизму? Охарактеризуйте живопис «пікчуреск».

- Хто був на чолі школи йєнських романтиків?
- Що об'єднувало живопис прерафаелітів і назорейців? В чому була різниця?

Література:

1. Литературные манифесты западноевропейских романтиков. М., 1980.
2. *Азадовский К.* Пейзаж в творчестве К. Д. Фридриха. Проблемы романтизма, 1971, вып. 2.
3. *Банковская Н. П.* Типология романтического мышления. –Киев, 1992.
4. *Бодле Ш.* Об искусстве. М., 1986.
5. *Берковский Н. Я.* Романтизм в Германии. Л., 1974.
6. *Ванслов В. В.* Эстетика Романтизма. М., 1966.
7. *Вайнштейн О. Б.* Язык романтической мысли. М., 1994.
8. *Ганслик Э.* О музыкально-прекрасном: Опыт поверки музыкальной эстетики. М., 1910.
9. *Григорьев Ю. В.* Музыкальный романтизм. Сущность стиля и проблемы интерпретации // Проблемы романтизма в исполнительском искусстве. М., 1994.
10. *Делакура Э.* Мысли об искусстве. М., 1960.
11. *Дмитриев А. С.* Проблемы иенского романтизма. М., 1975.
12. *Жирмунский В.* Очерки по истории классической немецкой литературы. Л., 1972.
13. История эстетики: Памятники мировой эстетической мысли в 5-ти томах. Т.3. Эстетические учения Западной Европы и США (1789-1871). Л., 1967; Т.4. 1 полутом. М., 1969.
14. Романтизм: вопросы эстетики и художественной практики. Тверь, 1992.
15. Романтизм: эстетика и творчество. Тверь, 1994.
16. *Тарасов Ю.* Бидермайер в немецко-австрийской живописи романтического и послеромантического времени / Проблемы изобразительного искусства XIX столетия. Л., 1990.
17. *Юдкин-Рипун И. Н.* Культура романтики. К., 2001.

Стильові тенденції західноєвропейського мистецтва кінця XIX – поч. XX століття. Імпресіонізм. Символізм.

1. Імпресіонізм як творчий метод, система світовідчуження і самовираження художника.
2. Імпресіонізм у французькому живописі. Імпресіоністський метод живопису (*К. Моне, О. Ренуар, К. Піссарро, Е. Дега, П. Сезанн, Б. Морізо*).
3. Імпресіонізм в музиці. Неоімпресіонізм.
4. Символізм. Символізм як властивість мистецтва і тенденція художнього мислення; поняття алегорії.
5. Символізм в живопису. “Маніфест символізму” *Ж. Мореаса* (1886). Символізм у французькій літературі (*П. Верлен, С. Маларме, А. Рембо*).

Питання для самоперевірки:

- Звідки виникла назва «імпресіонізм»?
- Які етапи пройшов імпресіонізм у французькому живопису?
- В чому полягає сутність імпресіоністичного методу? Які його різновиди вам відомі?
- В чому полягає сутність символістського методу в живопису? Назвіть імена видатних художників-символістів.

Література:

- Власов В.* Стили в искусстве. Словарь. С.-П., 1995.
- Вельфлин Г.* Основные понятия истории искусства: Проблема эволюции стиля в новом искусстве. СПб., 1994.
- Гомбрих Э.* История искусства. М., АСТ, 1998.
- Дворжак М.* История искусства как история духа. – СПб., 2001.
- Еремеев А.Ф.* Границы искусства. М., 1987.
- Зельдмайер Х.* Искусство и истина: О теории и методе истории искусства. М., 1999.
- Степанов Г.А.* Взаимодействие видов искусств. – М., 1983.
- Янсон Х.В.* Основы истории искусств. СПб., 1997.

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Готичні тенденції в творчості І. Босха.
2. Різновиди інтернаціонального маньєризму.
3. Голландське бароко (голландський стиль): живопис “малих голландців” (Ф. Міріс, Г. Терборх, Я. Порселліс, Г. Метсю).
4. Стиль Регентства – перехід до рококо.
5. Європейські версії рококо за межами Франції.
6. Неостилі в архітектурі доби романтизму: неоготика (“Готичне Відродження” в Англії; “Кафедральний стиль” – неоготика у Франції, “трубадур-стиль”).
7. “Вікторіанський стиль” в Англії (1830-1901).
8. Імпресіонізм за межами Франції (*В. Лейбл, М. Ліберманн, М. Люс*).
9. Виконавські стилі в європейському фортепіанному мистецтві наприкінці ХІХ – початку ХХ століття.

ТЕМИ ДЛЯ ПИСЬМОВИХ РОБІТ

1. Стильові тенденції мистецтва Північного Ренесансу.
2. Маньєризм: риси художнього мислення та стилю.
3. Художньо-естетичні принципи стилю Бароко.
4. Основні принципи стильової системи музичного бароко.
5. Бароко Східноєвропейських країн.
6. Шляхи та особливості реалізації французького класицизму. “Великий стиль” Людовика ХІV.
7. Естетика художнього мислення в рококо. “Помпадур-стиль”.
8. Особливості мистецтва живопису рококо.
9. Художні тенденції та стильові течії французького неокласицизму.
10. Сентименталізм в мистецтві передромантизму.